కిషన్ లాల్ మరియు మరొకరు
వర్సెస్
భన్వర్ లాల్

1954
మే, 12.

[మెహర్ చంద్ మహాజన్ సి. జె., మ ఖర్జీయ, వివియన్ బోస్, భగవతి మరియ వె ంకటరామ అయ్యర్ న్యాయమూర్తులు]

ఇండియన్ కాంట్రాక్ట్ యాక్ట్ (9 ఆఫ్ 1872), సెక్షన్ 222 – ఏజెన్సీ కాంట్రాక్ట్ – యజమాని ప్రైవేట్ నష్టపరిహారం హక్కు – బులియన్ కొనుగోలు మరియు అమ్మకాల భవిష్య కాంట్రాక్టులను నిషేధిస్తూ అధిసూచన జారీ ద్వారా దెబ్బతిందా.

యజమాని గా ప్రతివాది ఇండోర్ లోని అప్పీలుదారు యొక్క సంస్థ వారు ప్రతివాదికి కమీషన్ ఏజెంట్లుగా పనిచేశారు, దీని ద్వారా బులియన్ కొనుగోలు మరియు అమ్మకాల కోసం పలు భవిష్య కాంట్రాక్టులను కుదుర్చుకున్నారు. ఈ లావాదేవీల వల్ల నష్టాలు వాటిల్లాయి, ప్రతివాది తరఫున నష్టమొత్తాన్ని మూడవ పార్టీలకు చెల్లించాల్సివచ్చిన అప్పీలుదారులు ఆ మొత్తాన్ని వసూలు కోసం ప్రతివాది నివసిస్తున్న జోధ్ పూర్ కోర్టులో దావా వేశారు. 1943 జూన్ 3వ తేదీన మార్వార్ ప్రభుత్వం జారీ చేసిన అధిసూచన లో పొందుపరిచిన చట్టము ప్రకారం బులియన్ లో డెలివరీకి నిర్ణయించిన తేదీ 12 రోజులకు మించి ఉన్న అన్ని భవిష్య వ్యాపార కాంట్రాక్టులను చట్టవిరుద్ధము, అందువల్ల ఈ లావాదేవీల ఆధారంగా వ్యాజ్యం విచారణకు యోగ్యం కాదని ప్రతివాది వాదించారు.

నిర్ణయించారు, వ్యాజ్యం యొక్క వాస్తవానికి అధిసూచన నిషేధ పరిధిలోకి వచ్చే బులియన్ కొనుగోలు లేదా అమ్మకానికి సంబంధించిన ఏదైనా ఒప్పందాన్ని అమలు చేసేందుకు కాదని, యజమాని ఆదేశాలను అమలు చేయడంలో ఏజెంట్ కు జరిగిన నష్టానికి యజమాని పై నష్టపరిహారం కోరే ఏజెంట్ వేసినది అని. అటువంటి నష్టపరిహార హక్కు భారతీయ కాంట్రాక్టు చట్టంలోని సెక్షన్ 222 లో ఉన్న చట్టబద్ధమైన నిబంధన పై స్థాపించబడినది మరియు ప్రతివాది తరఫున అప్పీలుదారులు

చెల్లింపే చర్య చట్టబద్ధమైన చర్య, ఎందుకంటే లావాదేవీలన్నీ జరిగాయి మరియు చెల్లింపులు మార్వార్ వెలుపల జరిగాయి కనుక వ్యాజ్యం అధిసూచన ద్వారా ప్రభావితము కాదు.

సివిల్ అప్పీల్ అధికార పరిధి:సివిల్ అప్పీల్ నం. 88 ఆఫ్ 1953.

డి.బి.సివిల్ అప్పీల్ (ఇజ్లాస్-ఇ-ఖాస్) నం. 6 ఒఫ్ 1950 లో జోధ్‌పూర్‌లోని రాజస్థాన్ రాష్ట్రానికి సంబంధించిన హైకోర్టు యొక్క 1951 సెప్టెంబర్ 11 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి భారత రాజ్యాంగంలోని అనుచ్ఛేదము 132 (1) కింద అప్పీల్.

హెచ్. జె. ఉమ్రిగర్, నారాయణ్ ఆండ్లే, రాజీ యర్ నారాయణ్ అప్పీలుదారుల తరఫున.

రాధే లాల్ అగర్వాల్ మరియు *బి. పి. మహేశ్వరి* ప్రతివాది తరపున.

1954. మే 12. కోర్టు తీర్పు వెలువరించింది.

మ ఖదేయు న్యాయమూర్తి – పిటిషనర్ల తరఫున ఈ అప్పీల్ రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 132(1) ప్రకారం రాజస్థాన్ హైకోర్టు మంజూరు చేసిన ధృవీకరణ పత్రంపై వాదులు తరఫున ఈ అప్పీల్ మా ముందుకు వచ్చింది, రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు సంబంధించి గణనీయమైన న్యాయ ప్రశ్నను కలిగి ఉందని. కేసు యోగ్యతల ఆధారంగా ఇతర కారణాలను కోరేందుకు అనుమతి కోరుతూ అప్పీలుదారు పిటిషన్ దాఖలు చేశారు.

దావా, దేని నుండి ఈ అప్పీల్ ఉత్పన్నమవుతుందో, అప్పీలుదారులు తీసుకువచ్చారు, వాదులుగా, 1946 ఆగస్టు 16న రాజస్థాన్ లోని జోధ్ పూర్ జిల్లా కోర్టు I లో ప్రతివాదికి వ్యతిరేకంగా, రూ.10,342 అణాల మొత్తాన్ని వడ్డీ మరియు ఖర్చులతో కలిపి వసూలు చేయాలని కోరుతూ. వాదులు అన్ని సమయాల్లో ఇండోర్ మరియు జోధ్ పూర్ రెండింటిలోనూ కమీషన్ ఏజెంట్లు వ్యాపారాన్ని వరుసగా "కన్హయ్ కిషన్‌జీ" మరియు "కన్హయ్ సూరజ్‌మల్" పేరు మరియు శైలిలో కొనసాగించారు మరియు వారి కేసు ఏమిటంటే, 1945 సెప్టెంబరు మరియు డిసెంబర్ మధ్య ప్రతివాది ఇండోర్ లోని వాదులు యొక్క సంస్థ ద్వారా బులియన్ కొనుగోలు మరియు అమ్మకం కోసం అనేక భవిష్య

ఒప్పందాలను కుదుర్చుకున్నారు. ఈ లావాదేవీలు ప్రతివాదికి లాభదాయకం కాదని రుజువైంది మరియు ఈ లావాదేవీలలో ఒకదానికి వచ్చిన రూ.103 అణాల నికర లాభం మినహా, మిగిలినవన్నీ నష్టాలోనే గిరాయి మరియు మొత్తం రూ.21,423-1-6 పైసలు నష్టం వాటిల్లింది. ఈ మొత్తం మొత్తాన్ని ప్రతివాది తరఫున వాదులు ఇండోర్ లోని మూడవ వ్యక్తులకు చెల్లించారని, మొత్తంగా రూ.11,457-8-0 మొత్తాన్ని ప్రతివాది ఈ నష్టాల కోసం జోధ్ పూర్ లోని వాదుల సంస్థకు చెల్లించారని దావా లో పేర్కొన్నారు. అందువల్ల వాదులు మిగిలిన రూ.9,861 పొందడానికి అర్హులు, ఇది వడ్డీతో కలిపి రూ.10,342 వరకు వచ్చింది అని దావా లోని వాదం.

ఈ వ్యాజ్యాన్ని జిల్లా కోర్టు నుంచి జోధ్ పూర్ లోని హైకోర్టు ప్రారంభిక తరపు బదిలీ చేసారు, ప్రతివాది 1947 అక్టోబర్ 27న హైకోర్టులో లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలాన్ని దాఖలు చేశారు. వాదుల వాదనను ప్రతివాదం పూర్తిగా తోసిపుచ్చింది మరియు దావాలోని లావాదేవీలు పందెం ఒప్పందాలకు సమానమని వాదించారు మరియు 1943 జూన్ 3 నాటి మార్వార్ ప్రభుత్వం యొక్క అధిసూచన ప్రకారం, బులియన్లో అన్ని భవిష్య వ్యాపార ఒప్పందాలు 12 రోజులకు మించి ఉన్నవి చట్టవిరుద్ధము మరియు క్రిమినల్ నేరాలుగా శిక్షార్హమైనవి. అందువల్ల ఈ లావాదేవీల ఆధారంగా వ్యాజ్యం విచారణకు యోగ్యం కాదని ప్రతివాది వాదించారు.

ఈ అభ్యర్థనలపై అనేక అంశాలు లేవనెత్తబడ్డాయి, వాటిలో నెం. 5 వ అంశం ఈ విధంగా ఉంది:

వ్యాజ్యంలో వివాదంలో ఉన్న లావాదేవీలు చట్టవిరుద్ధమా మరియు ఈ లావాదేవీలకు సంబంధించి ప్రస్తుత దావా 1943 జూన్ 3 నాటి అధిసూచన కారణంగా వ్యాజ్యం విచారణకు యోగ్యం కాదా?

ఈ వ్యాజ్యం జోధ్ పూర్ హైకోర్టు ప్రారంభిక తరపు విచారిస్తున్న సింగిల్ జడ్జి ముందు విచారణకు వచ్చింది. పక్షాలు ఎటువంటి సాక్ష్యాధారాలను సమర్పించలేదు మరియు ఈ దావను కేవలం 5వ అంశంపై మాత్రమే విచారించారు , అది పూర్తిగా చట్టానికి సంబంధించిన సమస్యగా పరిగణించబడింది. దావాకు సంబంధించిన ఒప్పందాలు 12 రోజులకు మించి ఉన్నాయని వాదులు

అంగీకరించినందున, అవి పైన పేర్కొన్న అధిసూచన యొక్క నిషేధ పరిధిలోకి వస్తాయని, వాటి ఆధారంగా వ్యాజ్యం విచారణకు యోగ్యం కాదని న్యాయమూర్తి అభిప్రాయపడ్డారు. అధిసూచన కేవలం మార్వార్ లో చేసిన ఒప్పందాలకు మాత్రమే పరిమితమైనదని, లేదా ఆ ప్రాంతంలో నిర్వహించాలని ఉద్దేశించబడినదని, దావాలో ఉన్న ఒప్పందాలన్నీ ఇండోర్ లో కుదుర్చుకున్నందున, అధిసూచనతో తమకు వర్తించదని వాదుల తరఫున వాదనలు వినిపించారు. ఈ వాదనను విచారణ న్యాయమూర్తి ద్విముఖ ప్రతిపాదికన తోసిపుచ్చారు. వాస్తవానికి ఈ దావా జోధ్ పూర్ కోర్టులో దాఖలైనందున, వాదులకు అధిసూచన వర్తించకుండా ఉండదని, జోధ్ పూర్ కోర్టు తన సొంత చట్టాలను ఉల్లంఘించి వారికి ఉపశమనం ఇవ్వలేదని మొదట పేర్కొంది. మరో కారణం సివిల్ ప్రొసీడ్యూర్ కోడ్ లోని సెక్షన్ 13 ఆధారంగా ఇండోర్ కోర్టులో ఈ లావాదేవీల ఆధారంగా వాదులు డిక్రీ పొంది, జోధ్ పూర్ కోర్టులో పరాధిబాహ్య న్యాయస్థాన తీర్పుగా అమలు చేయాలనుకుంటే, మార్వార్ సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ లోని సెక్షన్ 13 కింద అటువంటి తీర్పును తరువాతది అమలు చేయడానికి, మార్వార్ లో అమలులో ఉన్న చట్టాన్ని ఉల్లంఘించింది అనే కారణముతో, నిరాకరించడం సమంజసమేనని పేర్కొన్నారు. ఈ అభిప్రాయంతో 1948 మార్చి 2వ తేదీన తీర్పు వెలువరించిన న్యాయమూర్తి వాదుల దావాను తోసిపుచ్చారు.

ఈ తీర్పుపై వాదులు జోధ్ పూర్ హైకోర్టు అప్పీల్ బెంచ్ కు అప్పీలు చేయగా, అప్పీల్ ను నవల్ కిశోర్ సి. జె., కన్వర్ అమర్ సింగ్ జె లతో కూడిన డివిజన్ బెంచ్ విచారించింది. మార్వార్ వద్ద ఒప్పందాలు కుదుర్చుకున్నట్లయితే లేదా పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా మార్వార్ వద్ద నిర్వహించాలని ఉద్దేశించబడినప్పుడు మాత్రమే అవి చెల్లుబాటు కావని వాదులు తీసుకున్న చట్టపరమైన వైఖరిని గౌరవ న్యాయమూర్తులు అంగీకరించారు. మార్వార్ వెలుపల ఇండోర్ లో వీటిని కుదుర్చుకున్నారు, కానీ మార్వార్ వద్ద ఈ ఒప్పందాలకు సంబంధించి ప్రతివాది కొన్ని చెల్లింపులు చేశారని మరియు వాదులు పుచ్చుకున్నారని కాబట్టి దీనిని ఊహించవచ్చు అది మార్వార్ వద్ద నిర్వహించబడుతుంది అని ఒప్పందంలోని నిబంధన అని గౌరవ న్యాయమూర్తులు అభిప్రాయపడ్డారు. వాదుల తరఫున లేవనెత్తిన

మరో అంశం ఏమిటంటే, 1943 జూన్ 3వ తేదీ నాటి అధిసూచన 1946 సెప్టెంబర్ 30వ తేదీతో ముగియడంతో, ఆ తర్వాత ఏ సమయంలోనైనా వాదులు డిక్రీ పొందడానికి ఎలాంటి ఆటంకం కలగదని, వారు ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న సమయంలో ఒప్పందాలు చట్టవిరుద్ధం కాబట్టి వారు అధిసూచన యొక్క నిబంధనలను ఉల్లంఘించిన కారణంగా, తరువాత అధిసూచన అమలులో లేదు అనే వాస్తవం చట్టవిరుద్ధమైన ఒప్పందాలను చట్టబద్ధం చేయదు అని గౌరవ న్యాయమూర్తులు దానిని తోసిపుచ్చారు. ఫలితంగా 1948 సెప్టెంబర్ 24న హైకోర్టు అప్పీల్ అధికార పరిధి బెంచ్ ఇచ్చిన తీర్పు ద్వారా అప్పీలును కొట్టివేసింది.

ఆ తర్వాత వాదులు కోర్టు అనుమతితో ఈ నిర్ణయాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ అప్పటి జోధ్‌పూర్ రాష్ట్రానికి చెందిన ఇజ్లాస్-ఇ-ఖాస్‌కు అప్పీలు చేశారు. వాదుల అప్పీలు జోధ్‌పూర్ రాష్ట్ర ఇజ్లాస్-ఇ-ఖాస్ ముందు విచారణలో ఉండగా, రాజస్థాన్‌లోని వివిధ రాష్ట్రాల విలీనం జరిగింది మరియు 1949 ఏప్రిల్ 7న యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ రాజస్థాన్ ఏర్పడింది. రాజస్థాన్ హైకోర్టు అధిసూచనను 1949 జూన్ 21న రాజస్థాన్ రాజప్రముఖ్ చేత జారీ చేయబడింది మరియు తరువాత ఆగస్టు 29న రాజస్థాన్ హైకోర్టు ఏర్పాటు చేయబడింది. 'రాజస్థాన్ అప్పీల్స్ మరియు పిటిషన్స్ (ఉపసంహారణ) అధిసూచన, 1949' అని పిలువబడే మరో అధిసూచన, సెక్షన్ 4 ద్వారా, ఏదైనా ఒప్పంద రాష్ట్రాల ఇజ్లాస్-ఇ-ఖాస్ ముందు విచారణలో న్యాయ వ్యవహారాలకు సంబంధించి ఉన్న అప్పీళ్లు రాజప్రముఖ్ ఏర్పాటు చేసే ప్రత్యేక న్యాయస్థానం విచారించాల్సి ఉంటుంది. ఈ సెక్షన్‌ను 1950 జనవరి 24 నాటి ఒక సవరణ అధిసూచన ద్వారా సవరించారు. విచారణలో ఉన్న ఈ అప్పీళ్లన్నింటినీ రాజస్థాన్ హైకోర్టు అధిసూచన ఆఫ్ 1949 కింద ఏర్పాటైన రాజస్థాన్ హైకోర్టు విచారించి

పరిష్కరించాలని ఆదేశించింది. ఈ నిబంధన ప్రకారం వాదులు అప్పీలును పరిష్కారం కోసం రాజస్థాన్ హైకోర్టుకు బదిలీ చేశారు. భారత రాజ్యాంగం 1950 జనవరి 26 న అమల్లోకి వచ్చింది మరియు రాజస్థాన్ హైకోర్టులో అప్పీలు విచారణకు వచ్చినప్పుడు ఒక ప్రాథమిక అంశాన్ని లేవనెత్తారు రాజ్యాంగంలోని అనుచ్ఛేదము 374 (4) ప్రకారం అప్పీలును సుప్రీంకోర్టుకు బదిలీ చేయకూడదా అని. ఈ కేసును ఫుల్ బెంచ్ పరిశీలనకు పంపగా, రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 374 (4) ప్రస్తుత కేసుకు వర్తించదని, అప్పీలును రాజస్థాన్ హైకోర్టు విచారించాలని ఫుల్ బెంచ్ నిర్ణయించింది. ఈ అప్పీలును రాజస్థాన్ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ముందు విచారణకు ఉంచారు మరియు 1951 సెప్టెంబరు 11 న వారి తీర్పు ద్వారా, గౌరవ న్యాయమూర్తులు అప్పీలును తోసిపుచ్చారు మరియు దిగువ కోర్టుల నిర్ణయాన్ని ధృవీకరించారు. ఈ తీర్పుపై వాదులు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 132(1) ప్రకారం ఈ కోర్టులో అప్పీలు చేసుకునేందుకు అనుమతి లభించింది. అలా ఈ కేసు మా ముందుకు వచ్చింది.

రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 374 (4) ప్రస్తుత కేసు వాస్తవాలకు వర్తిస్తుందా, అందువల్ల అప్పీలును రాజస్థాన్ హైకోర్టు విచారించి పరిష్కరించడానికి బదులుగా ఈ కోర్టుకు బదిలీ చేసి ఉండాల్సిందా అనేది అప్పీల్ లో ఇమిడి ఉన్న ఏకైక రాజ్యాంగ అంశం. అప్పీలుదారుల అభ్యర్థనను మేము అంగీకరించి, అప్పీలుకు మద్దతుగా కేసు యొక్క యోగ్యతలకు సంబంధించిన ఇతర కారణాలను కోరడానికి వారికి అనుమతి ఇచ్చిన దృష్ట్యా ఈ రాజ్యాంగ అంశానికి విద్యాపరమైన ప్రాముఖ్యత తప్ప మరేమీ లేదు మరియు పిటిషనర్లు కోరలేదు. అందువల్ల రాజస్థాన్ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులోని ఔచిత్యాన్ని దాని యోగ్యతల ఆధారంగా ప్రతిహతం చేయడానికి వాదుల తరఫు న్యాయవాది ప్రయత్నించిన అంశాలను పరిశీలిద్దాం.

రాజస్థాన్ హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు, వాస్తవాల దర్యాప్తు అవసరం లేని ఒక పూర్తిగా చట్టానికి

సంబంధించిన సమస్యగా నం.5వ అంశాన్ని కింది న్యాయస్థానాలు పరిగణించడం సరికాదని తీసుకున్న అభిప్రాయం సరైనదని అనిపిస్తోంది. ప్రతివాది తన లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలంలో ఒప్పందాల చట్టవిరుద్ధత వాదనను లేవనెత్తినప్పుడు, ఒప్పందాలు మార్వార్ వద్ద జరిగాయని లేదా అక్కడ నిర్వహించడానికి ఉద్దేశించబడ్డాయని ఎక్కడా ఆరోపించలేదు. మరోవైపు ఒప్పందాలు ఇండోర్ లో జరిగాయని వాదులు స్పష్టంగా చెప్పారు. జోధ్ పూర్ హైకోర్టు అప్పీల్ బెంచ్ ఈ ఒప్పందాలను కనీసం పాక్షికంగానైనా మార్వార్ లో నిర్వహించడానికి ఉద్దేశించబడిందని నిర్ధారణకు వచ్చిన ఒక వాస్తవం ఏమిటంటే, లావాదేవీల వల్ల కలిగే నష్టాలకు ప్రతివాది మార్వార్ లోని వాదుల సంస్థకు కొన్ని చెల్లింపులు చేశారు. రాజస్థాన్ హైకోర్టు ఎత్తిచూపినట్లు, మార్వార్ లో నిర్వహించడానికి పార్టీలు కుదుర్చుకున్న అసలు ఒప్పందంలో భాగమనే నిర్ధారణకు దారితీయదు. ఇండోర్ సంస్థ నుంచి స్పష్టమైన ఆదేశాల మేరకు సౌలభ్యం కోసం చెల్లింపులు జరిగి ఉండవచ్చు. రుణదాతను కోరాల్సింది రుణగ్రహీత అని చట్టం యొక్క సాధారణ సూత్రం అయితే, వ్యాపారంలో జరిగిన నష్టాల కారణంగా ఇక్కడ ప్రతివాది రుణగ్రహీతగా స్థానం పొందినందున, వాదులను అతను ఇండోర్ లో కోరాలి మరియు వాదులు అతని జోధ్ పూర్ లో కోరడం కాదని కూడా ఎత్తిచూపబడింది. ప్రతివాది దాని పరిధిలో నివసిస్తున్నాడనే ఆరోపణపై మాత్రమే జోధ్ పూర్ లో ఈ దావా వేయడం గమనార్హం. చర్యకు కారణం యొక్క ఏదైనా భాగం దాని పరిధిలో ఉద్భవించిందని దావాలో పేర్కొనలేదు.

ఈ కారణాలన్నింటిపై కింది కోర్టులు వాస్తవాల ఆధారంగా ఒక నిర్దిష్ట అంశంను రూపొందించి ఉండాల్సిందని లేదా వాస్తవం యొక్క ప్రశ్నను కవర్ చేయడానికి 5 వ అంశం తగినంత విస్తృతంగా ఉందని వారు భావించినట్లయితే, ఒప్పందాలు పూర్తిగా నిర్వహించాలా లేదా మార్వార్ లో పాక్షికంగా నిర్వహించాలా అని నిర్ధారించడానికి సాక్ష్యాలను అందించడానికి పక్షాలకు అవకాశం

ఇచ్చి ఉండాల్సిందని రాజస్థాన్ హైకోర్టు అభిప్రాయపడింది. ఈ విషయం పై నిర్ణయాలు రాబట్టేందుకు వీలుగా ఈ కేసును తిరిగి పంపేందుకు గౌరవ న్యాయమూర్తులే మొగ్గు చూపారు. అయితే టెలిగ్రాముల ద్వారా ఒప్పందాలు కుదుర్చుకున్నారని, పార్టీల మధ్య ఎలాంటి షరతులు లేవని, మార్కెట్ ఆచారం, వినియోగం ప్రకారమే వ్యాపారం జరుగుతుందని అర్థమవడంతో వారు ఈ నిర్ణయం తీసుకోలేదు.

ప్రతివాది తరఫున లేవనెత్తిన ప్రైవేట్ అంతర్జాతీయ చట్టం యొక్క ప్రశ్నను కూడా గౌరవ న్యాయమూర్తులు చర్చించారు, ఒప్పందం మార్వార్ వెలుపల చేయబడినప్పటికీ మరియు అక్కడ నిర్వహించడానికి ఉద్దేశించబడనప్పటికీ, మార్వార్ కోర్టు ఒప్పందాన్ని అమలు చేయడానికి నిరాకరించాలి, ఎందుకంటే ఇది వ్యాజ్యం స్థానాగత శాసనం ప్రకారం చట్టవిరుద్ధం అంటే దావా వేసిన ప్రదేశం యొక్కచట్టం

ప్రతివాది యొక్క ఈ వాదనను అంగీకరించలేదు మరియు ఒప్పందాన్ని తయారు చేసిన ప్రదేశం లేదానిర్వహించాల్సిన ప్రదేశం యొక్కచట్టంద్వారాఅమలు చేయగలిగితే, అధిసూచన లోని నిషేధం దాని స్వభావంలో సాధారణమైనది కానందున మరియు ప్రశ్నార్థకమైన ఒప్పందం నైతికత లేదా ప్రజా విధానం యొక్క ఏ ప్రాథమిక ఆలోచనలకు వ్యతిరేకం అని చెప్పలేము కాబట్టి ఇది ప్రభుత్వ విధానానికి వ్యతిరేకం అనే కారణంతో జోధ్ పూర్ లో దీనిని అమలు చేయలేము అని చెప్పలేము.

ఇవన్నీ చెప్పిన తరువాత రాజస్థాన్ హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు ఒప్పందాల కింద అమ్మకం లేదా కొనుగోళ్లు మార్వార్ వెలుపల జరిగినప్పటికీ, ఈ అధిసూచన అమ్మకం మరియు కొనుగోలు ఒప్పందాలకు వర్తించడమే కాకుండా అటువంటి లావాదేవీలకు సంబంధించిన ఏజెన్సీ యొక్క ఒప్పందానికి కూడావర్తిస్తుంది అనే చిన్న పాయింట్ పై దావాను తోసిపుచ్చారు. పక్కో అదాత్

విషయంలో ప్రధానంగా లాభాలు చెల్లించే స్థలం ఆ వ్యక్తి నివసిస్తున్న ప్రదేశమని, ప్రస్తుత కేసులో వాదులు తమను తాము *పక్కా అడతీయాలు*గా చెప్పుకున్నారని చెప్పారు. పర్యవసానంగా, ప్రతివాది నివసించే జోధ్ పూర్ లో నిర్వహించాల్సి ఉన్నందున ఏజెన్సీ కాంట్రాక్టుకు అధిసూచన వర్తిస్తుంది. ఈ కేసు పట్ల గౌరవ న్యాయమూర్తులు పూర్తిగా సరైనదని లేదా వారు అవలంబించిన తర్కాన్ని సరైనదిగా అంగీకరించవచ్చని మేము భావించడం లేదు.

1943 జూన్ 3వ తేదీన మార్కెట్ కు వర్తింపజేసిన విధంగా డిఫెన్స్ ఆఫ్ ఇండియా రూల్స్ లో రూల్ నెం.90 (సి) అనే అదనపు నిబంధనను చేర్చారు. రూల్ 90 (సి) లోని సబ్ రూల్ (2) ప్రకారం బులియన్ లో భవిష్య కాంట్రాక్టు లేదా ఆప్షన్ లోకి ఎవరూ ప్రవేశించకూడదు. సబ్ రూల్ (1) లో "భవిష్య కాంట్రాక్టు" అంటే ' భవిష్యత్తు తేదీ వద్ద బులియన్ డెలివరీ కోసం ఒక కాంట్రాక్టు, అటువంటి తేదీ కాంట్రాక్టు తేదీ నుండి 12 రోజుల తరువాత ఉంటుంది '; మరియు "కాంట్రాక్టు" అంటే 'బులియన్ అమ్మకం లేదా కొనుగోలుకు సంబంధించి మార్కెట్ లో చేసిన లేదా చేయవలసిన లేదా నిర్వహించాల్సిన లేదా పాక్షికంగా నిర్వహించాల్సిన కాంట్రాక్టు అని నిర్వచించారు.' ఈ అధిసూచన పరిధిలోకి వచ్చే బులియన్ కొనుగోలు లేదా అమ్మకానికి సంబంధించిన ఏ కాంట్రాక్టు అమలు చేయడానికి ప్రస్తుత దావా నిజంగా కాదు. యజమాని ఆదేశాలను అమలు చేయడంలో ఏజెంట్ కు జరిగిన నష్టానికి యజమానిపై నష్టపరిహారం కోరుతూ ఏజెంట్ వేసిన దావా ఇది. అటువంటి నష్టపరిహారం పొందే హక్కు భారత కాంట్రాక్టు చట్టంలోని సెక్షన్ 222లో ఉన్న చట్టబద్ధమైన నిబంధనపై స్థాపించబడింది. అది ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

“ఒక ఏజెంట్ యొక్క యజమాని తనకు ఇవ్వబడిన అధికారాన్ని ఉపయోగించి అటువంటి ఏజెంట్ చేసిన అన్ని చట్టబద్ధమైన చర్యల పర్యవసానాలకు వ్యతిరేకంగా అతనికి నష్టపరిహారం చెల్లించాల్సి ఉంటుంది."

ఇక్కడ పిటిషనర్లు లావాదేవీల వల్ల కలిగే నష్టాలను ప్రతివాది తరఫున, తమకు అతను ప్రసాదించిన అధికారాన్ని ఉపయోగించి మూడవ పార్టీలకు చెల్లించారు. ఈ చెల్లింపు చర్య ఖచ్చితంగా చట్టబద్ధమైన చర్య అని మనం భావించినట్లయితే, వాస్తవానికి మనం తప్పనిసరిగా, ఎందుకంటే ఈ లావాదేవీలన్నీ మరియు చెల్లింపులు మార్కెట్ వెలుపల జరిగాయి. ప్రతివాదికి వ్యతిరేకంగా వాదులు అమలు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్న ఏజెన్సీ యొక్క ఒప్పందం నుండి వచ్చే చట్టబద్ధమైన హక్కు మరియు ప్రతివాది ఆ పరిధిలో నివసిస్తున్నందున దావా జోధ్‌పూర్ కోర్టులో తీసుకురాబడింది. పక్కీ అదాత్ విషయంలో చెల్లింపు స్థలం సాధారణంగా సభ్యుడు నివసించే ప్రదేశం అనే వాస్తవం మన ప్రస్తుత ప్రయోజనానికి ముఖ్యం కాదు. బులియన్ అమ్మకం లేదా కొనుగోలు కోసం పార్టీలు నేరుగా మరియు మధ్య కాంట్రాక్టు కుదుర్చుకోవచ్చు లేదా ఏజెంట్ల ద్వారా చేయవచ్చు. ఒకవేళ అటువంటి కాంట్రాక్టు మార్కెట్ వద్ద కుదుర్చుకోకపోతే, లేదా పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా మార్కెట్ లో నిర్వహించడానికి అంగీకరించకపోతే, అది అధిసూచన కు వెలుపల ఉంటుంది మరియు చట్టవిరుద్ధంగా పరిగణించబడదు. యజమాని మరియు ఏజెంట్ ల మధ్య ఒప్పందం పూర్తిగా కొనుగోలు మరియు అమ్మకం కాంట్రాక్టుకు పూచీకత్తుగా ఉంటుంది, ఇది కేవలం ఏజెంట్ ద్వారా యజమాని కు చెల్లింపు, లావాదేవీ యొక్క లాభాల్లో మొత్తాన్ని యజమాని నివసించే ప్రదేశంలో చేయవచ్చు లేదా డిమాండ్ చేయవచ్చు, అనే కారణంతో అధిసూచన యొక్క నిషేధ పరిధిలోకి వస్తాయని వారు భావించడంలో గౌరవ న్యాయమూర్తుల వాదనలో లోపం ఉంది. మా అభిప్రాయం ప్రకారం, నష్టపరిహారం హక్కు, ఇది ఏజెన్సీ యొక్క ఒప్పందానికి సంబంధించిన సంఘటన, అధిసూచన అస్సలు వర్తించదు మరియు ఇది పూర్తిగా బులియన్ కొనుగోలు మరియు అమ్మకం యొక్క భవిష్య ఒప్పందానికి, దీనిని నిషేధించాలని అధిసూచన లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది, పూచీకత్తుతో ముడిపడి ఉన్న విషయం. అందువల్ల కోర్టులు అధిసూచన నిబంధనలను ఉల్లంఘించిన కారణంగా దావా ఆధారిత కాంట్రాక్టులు చట్టవిరుద్ధం అనే కారణంతో వాదుల దావాను కొట్టివేయడం సరికాదని మేము భావిస్తున్నాము.

ఫలితంగా ఈ క్రింది కోర్టుల తీర్పులను రద్దు చేసి, దావాలో లేవనెత్తిన అన్ని ఇతర అంశాలపై పక్షాలు తమకు తోచిన విధంగా సాక్ష్యాధారాలను జోడించడానికి అవకాశం ఇచ్చిన తరువాత విచారణ జరిపేందుకు వీలుగా కేసును తిరిగి జోధ్‌పూర్ ప్రారంభిక కోర్టుకు పంపుతున్నాము. వాదులు అప్పీలుదారులకు ఈ దశ వరకు వారి ఖర్చులు ఉంటాయి. తదుపరి ఖర్చులు ఫలితానికి కట్టుబడి ఉంటాయి.

తదనుగుణంగా ఆర్డర్ చేయండి.